نصارای الزام بلیغده ابو العلاء معرینک نظم ایلدیکی ابیات

عجباً للمسیح بین النصارای • والی ای والدٍ نسبوه •
سلّموه الی الیهود وقالوا • انهم بعد قتله صلبوه •
واذا کان مایقولون حقا • فاسئلوهم من این کان ابوه •
واذا کان راضیاً بقضاهم • فاشکروهم لاجل ما عذبوه •
واذا کان ساخطا باذاهم • فاعبدوه لانهم غلبوه •

ابیات سبعهٔ معلقه ناظملرندن اولنار مشترک مستظرف

٢٦٩

اعوذ برب الناس ملک الناس فان الرب قد لا یکون ملکاً قوله لفظ الرب المضاف الی لفظ الناس المعرف بلام التعریف الاستغراقی یقتضی کونه ملکاً والهاً فتأمل قوله وتکرار الناس الخ فی الاظهار قال بعضهم المراد بالناس الاول الاطفال یدل علیه لفظ الرب الدال علی التربیة وهی مناسب للاطفال وبالناس الثانی الشبان یدل علیه لفظ الملک وبالناس الثالث الشیوخ یدل علیه لفظ الاله الدال علی المعبودیة والعبادة وهی یناسب الشیوخ وبالناس الرابع الصالحون یدل علیه لفظ یوسوس لان الوسوسة تقع فی صدورهم وبالناس الخامس الفسّاق فانهم شیاطین الانس والجن یوحی بعضهم الی بعض زخرف القول غرورا قوله الذی عادته ان یخنس آه اقول یشبه خرطوم الخناس بخرطوم الکلب وجثة القنفذ فانه قد یهجم کالکلب اذا غفل عن ذکر الله وینقبض کالقنفذ اذا ذکر الله

حاشیهٔ بیضاوی

وفی الحدیث لا تقع سمکة فی شبکة الا اذا غفل عن ذکر الله تم الحدیث

(هامش: ویروی بعضهم ای بعضهم وجمع من غایة الامتلاء)

... ذی الحجه ... یوم الجمعه ساعت ٩ السید محمد سعود ابن السید محمد نعیم ابن ... سعید ابن الحاج مصطفی ... زاده عن قضا ... تابع ... تولد ... [illegible]

... رفعت افندی ... رمضان [illegible]

٢٧٩

قال ابن الکلبی بلغنا ان ادم علیه السلام خلق مختوناً واثنی عشر نبیاً من بعده خلقوا مختوناً آخرهم محمد صلی الله علیه وسلم شیث وادریس ونوح ولوط ویوسف وموسی وسلیمان وشعیب ویحیی وهود علیهم الصلاة والسلام وفی بعض الروایات صالح وزکریا وعیسی وحنظلة بن صفوان من اصحاب الرس واولوا العزم من الرسل خمسة نوح وابراهیم وموسی وعیسی ومحمد صلی الله علیه وسلم واربعة من الانبیاء سریانیون آدم وشیث واخنوخ ونوح واربعة من العرب هود وشعیب وصالح ومحمد صلی الله علیه وسلم

وقد نزل البسملة للامان والرد الخوف وغیر ذلک قال المناوی فی شرح الکبیر علی الجامع الصغیر روی انه لما نزلت البسملة اهتزت الجبال ولها وقالت الزبانیة من قرأها لم یدخل النار وهی تسعة عشر حرفاً علی عدد الملائکة الموکلین بالنار ومن اکثر ذکرها وقت الهیبة عند العالم العلوی والسفلی وهی التی اقام الله بها ملک سلیمان علیه السلام ومما یدل علی فضل البسملة ما ذکره العلامة الخطیب فی مقدمته علیها حیث قال روی انه اول ما نزل علی آدم علیه السلام بسم الله الرحمن الرحیم فجعل یکررها فتاب الله تعالی علیه وغفر ذنوبه ثم رفعت بعده ثم انزلت علی نوح علیه السلام فتلاها وهو فی السفینة فاستوت علی الجودی ثم رفعت بعده ثم انزلت علی ابراهیم علیه السلام فتلاها وهو فی کفة المنجنیق فجعل الله تعالی علیه النار برداً وسلاماً ثم رفعت بعده ثم انزلت علی موسی علیه السلام فقهر فرعون وجنوده بها وبها فلق الله تعالی البحر له ثم رفعت بعده ثم انزلت علی سلیمان علیه السلام فاطاع الله له الجن والانس والطیر بها فکان لا یقرأها علی شیء الا اطاعه الله تعالی له فی الوقت ثم رفعت بعده ثم انزلت علی عیسی علیه السلام فکان یبرئ الاکمه والابرص وکان بها یحیی الموتی باذن الله تعالی ثم رفعت بعده ثم انزلت علی نبینا محمد صلی الله علیه وسلم فکانت فتحاً عظیماً واقسم الله تعالی انه لا یسمعها مؤمن علی شیء الا بورک له فیه